

Matti Semi vas ym.

Kirjallinen kysymys turvapaikanhakijan mahdollisuudesta hakea oleskelulupaa opiskelun perusteella

Eduskunnan puhemiehelle

Useiden turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevien vapaaehtoisten ja turvapaikka-asioden asiantuntijoiden mukaan syyskuun alussa voimaan tullut laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella on vaikuttanut dramaattisesti lukuisten turvapaikanhakijoiden tilanteeseen tavalla, jota ei etukäteen osattu ennakoida.

Uudella lailla pantiin täytäntöön tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä koskeva direktiivi. Lakia edeltäneessä hallituksen esityksessä HE 21/2018 vp ei yhteiskunnallisten vaikutusten arviointia koskevassa kohdassa tai muualla perusteluissa mainita sanallakaan turvapaikanhakijoita, eivätkä lain vaikutukset turvapaikanhakijoiden asemaan nousseet esille esityksen eduskunta- ja valiokuntakäsittelyn yhteydessä. Lain voimaantulon jälkeen on kuitenkin ilmennyt muutosta tulkittavan siten, että aiemmasta poiketen turvapaikanhakijoilla ei enää olisi oikeutta hakea oleskelulupaa opiskelun perusteella turvapaikkahakemuksen ollessa vireillä.

Lukuisat viime vuosina saapuneet turvapaikanhakijat ovat viettäneet Suomessa useamman vuoden odottaessaan hakemuksensa käsittelyä. Turvapaikanhakijoilla on mahdollisuus opiskella jo turvapaikkaprosessin aikana, ja monet ovatkin turvapaikka-asian käsittelyn aikana saaneet opiskelupaikan, kiinnittyneet yhteiskuntaan ja kotoutuneet.

Kansainvälisen suojelun perusteella Suomeen saapuneiden henkilöiden opiskelun ja työnteon kannustaminen ja edistäminen on järkevää niin henkilöiden omien tulevaisuudennäkymien kuin suomalaisen yhteiskunnankin kannalta. Maahanmuuttajien opiskelun ja työnteon edistämisessä on vain voittajia. Kaikki kansainvälistä suojelua hakeneet eivät saa suojelun perusteella oleskelulupaa, mutta myös vainon ja turvattomuuden vuoksi kotimaansa jättäneitä on järkevää kannustaa hyödyntämään mahdollisuuksia hakea oleskelulupaa myös muulla kuin turvapaikan perusteella, vaikka kyse on tällöin erillisestä hakuprosessista.

Mikäli turvapaikanhakijan Suomessa aloittamia opintoja ja perusteltua hakemusta oleskeluluvasta opintojen perusteella ei jatkossa oteta Maahanmuuttovirastossa lainkaan huomioon, uhkaa tämä pahimmillaan johtaa tilanteisiin, joissa turvapaikanhakija käännytetään maasta kielteisen turvapaikkapäätöksen perusteella, vaikka muulla perusteella myönnettävän oleskeluluvan perus-

Kirjallinen kysymys KK 462/2018 vp

teet täyttyisivät. Tätä pienempiä haittoja ovat byrokratian paheneminen ja turvapaikanhakijan lisääntyvä epävarmuus omasta tilanteestaan käytännön muuttumisen johdosta.

Sisäministeriö on vastannut asiasta nousseeseen kritiikkiin viittaamalla direktiivistä johtuviin vaatimuksiin ja siihen, että turvapaikanhakijat saavat vapaasti opiskella, mutta heidän muilla perusteilla tekemiään oleskelulupahakemuksia on aiemminkin ryhdytty käsittelemään vasta, kun turvapaikka-asia on ratkaistu. Useiden turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevien käsitys kuitenkin on, että yllättävä ja vaikeasti ennakoitavissa ollut muutos on käytännössä vaikeuttanut turvapaikanhakijoiden asemaa, asettanut heidät muihin nähden eriarvoiseen asemaan ja lisännyt ongelmallisten käännytysten riskiä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Oliko hallitus tietoinen niistä lain tosiasiallisista vaikutuksista turvapaikanhakijoiden asemaan, joita ei esityksessä mainita,

miten Maahanmuuttovirastoa on ohjeistettu turvapaikanhakijoiden opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyssä,

miten hallitus varmistaa, että turvapaikanhakijoilla on mahdollisuus jatkaa aloitettuja opintoja ja hakea oleskelulupaa opintojen perusteella ja

miten hallitus varmistaa, että henkilöitä, joilla on perusteet oleskelulupaansa opiskelun perusteella, ei poisteta maasta?

Helsingissä 9.11.2018

Matti Semi vas
Olli-Poika Parviainen vihr
Anders Adlercreutz r